

د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحلیل هفته

شماره: ۳۱۸ (از ۲۳ الی ۳۰ سنبله ۱۳۹۸ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی هفته‌واری است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار و مراجع پالیسی‌ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می‌خوانید:

د میزان د ۶ مې ټاکنې او د سولې په پروسه یې احتمالي اغېزې

- 2.....مقدمه
- 3.....نامني؛ د ټاکنو پر وړاندې یوه ستره ننگونه.....
- 4.....آیا ټاکنې به سرتاسري او رڼې وي؟.....
- 4.....د افغانستان پر سوله د ټاکنو اغېزې.....

جنگ افغانستان از نظر عقلای امریکایی

- 5.....ما جنگ افغانستان را باختیم!.....
- 6.....چرا جنگ در افغانستان به درازا کشید؟.....
- 7.....وضعیت افغانستان در فردای خروج امریکا ازین کشور چگونه خواهد بود؟.....
- 8.....نتیجه گیری.....

د میزان د ۶ مې ټاکنې او د سولې په پروسه یې احتمالي اغېزې

مقدمه

ټاکل شوې چې د ۱۳۹۸ لمريز کال د میزان پر ۶ نېټه د افغانستان د ولسمشرۍ څلورم دور ټاکنې ترسره شي. په دغو ټاکنو کې د هېواد خراب امنيتي وضعیت، په هېواد کې سياسي اختلافونه او د ټاکنو پر بهير د فساد او تقلب د تورونو د موجودیت له کبله د خلکو او سياسي احزابو بې باوري، د درغلیو او لاس وهنو احتمال، ټول هغه څه دي چې د ولسمشرۍ د اوسنیو ټاکنو بهير يې تر خپل سيوري لاندې را وستلی دی. وسله والو طالبانو هم په خپله وروستۍ وينا پانډه کې د دغو ټاکنو د گډوډولو او د ټاکنو د کارکوونکو او گډون کوونکو د په نښه کولو خبرداری يې ورکړې دی. نړيواله ټولنه هم د افغانستان د وضعیت د خرابوالي په اړه څرگندونې کوي. همدارنگه ډېری افغانان په اوسني شرايطو کې د ټاکنو ترسره کېدل به هېواد کې له ټاکنو وروسته د ډېرو منفي تحولاتو او بې ثباتۍ خبره کوي. دغه ټاکنې به څه ډول ترسره شي؟ په هېواد کې به د دغو ټاکنو له ترسره کېدلو وروسته وضعیت کومې خوا ته ولاړ شي؟ ایا دا ټاکنې به د افغانستان د اوسني کرکېچ د پای ته رسولو لپاره گټورې وي او که به روانې ناخوالې لازیاتې کړي؟ په دې اړه مو د دې اوونۍ په تحليل کې شننه کړې.

نامني؛ د ټاکنو پر وړاندې يوه ستره ننگونه

په افغانستان کې خراب امنيتي وضعیت او ورځ تربلې پراخېدونکې جگړه، د ولسمشرۍ ټاکنو پر وړاندې عملاً يوه ستره ننگونه ده. د نړيوالو ادارو د راپورونو پر بنسټ، د افغانستان نږدې نيمايي خاوره د حکومت د وسله والو مخالفينو تر

کنترول لاندې ده. دغه راز د ملگرو ملتونو سازمان په وينا، په افغانستان کې د ناسم امنيتي وضعيت او روانې جگړې له کبله، يوازې په تېرو څلورو کلونو کې د دغه هېواد ۴۰ زره ملکي وگړو ته مرگ ژوبله اوښتې ده.

که څه هم د افغان دولت امنيتي بنسټونه د ټاکنو د هر مرکز د امنيت ساتنې په اړه ډاډ ورکوي او په وينا يې د ټاکنو د امنيت خونديتوب په موخه ۷۲ زره افغان پوځيان گمارل شوي دي؛ خو خلک او د ټاکنو څارونکي بنسټونه د ټاکنو د امنيت په تړاو اندېښمن دي. ځکه د ولسمشرۍ د ټاکنو لپاره د نوم ليکنې د بهير له پيل سره، د ټاکنو کمېسيون د کارکوونکو، عامو خلکو او نوماندانو لپاره امنيتي گواښونه هم پيل شول، چې له امله يې د هېواد په ډيری سيمو کې خلکو په ټاکنو کې د گډون لپاره نوم ليکنه هم ونه کړه.

د ټاکنو خپلواک کمېسيون پر وينا په ټول افغانستان کې امنيتي بنسټونو ته د رای اچونې د ۷۳۰۰ مرکزونو د امنيت خونديتوب وړانديز شوی و؛ خو وضعيت ته په کتلو سره افغان امنيتي ځواکونه يوازې د ۴۹۵۰ مرکزونو د امنيت په خونديتوب توانېدلي دي. يعنې د خراب امنيتي وضعيت له کبله د هېواد په مختلفو سيمو کې، نږدې ۲۳۵۰ مرکزونه کم شوي دي چې د ټاکل شويو مراکزو ۳۲ سلنه جوړوي. د رسمي ارقامو له مخې تقريباً ۹ ميليونو کسانو نوم ليکنه کړې او ۱۱ ميليونه او ۳۰۰ زره راتې پانې چاپ شوي دي.

آيا ټاکنې به سرتاسري او رڼې وي؟

په افغانستان کې له ۲۰۰۱م کال وروسته د نوي نظام په رامنځته کېدو سره تر اوسه پورې درې ځله ولسمشريزې ټاکنې ترسره شوې؛ خو په دغه ټاکنو کې د فساد او تقلب له امله د هېواد د چارو واگې داسې چا په لاس کې واخستله چې هغه په خپلو تصميمونو کې خپلواک نه وو د ۲۰۰۱م کال نه وروسته په افغانستان کې نسبي امن راغلی وو خو په ورو، ورو يو ځل بيا د اور لمن په ټول هېواد کې خپره شوه.

د ولسمشرۍ اوسنۍ ټاکنې يو ځل بيا په داسې شرايطو کې ترسره کېږي، چې له يوې خوا په هېواد کې خراب امنيتي وضعيت د ټاکنو د سرتاسريتوب مخه نيولې او له بلې خوا په هېواد کې د پراخ اداري فساد د موجوديت له کبله داسې اندېښنې هم شته چې روانې ټاکنې به يو ځل بيا د تقلب او فساد تر سيورې لاندې راشي. ځکه په يوه هېواد کې سرتاسري او رڼې ټاکنې په هماغه هېواد کې د شته حکومت له لوري پر خپل ملت او خاوره د پوره حاکميت درلودو سره مستقيم تړاو لري؛ خو په افغانستان کې له يوې خوا افغان دولت د جگړې او ناسم امنيتي وضعيت له کبله په ټوله خاوره حاکميت نه لري د سيگار د راپور په اساس افغان حکومت نيمايي خاوره له لاسه ورکړې، او له بلې خوا په ټاکنيزه پروسه کې د فساد او تقلب د موجوديت له کبله د ټاکنو پر روڼتيا د خلکو ترمنځ بې باوري خپل اوج ته رسېدلې ده او دا هغه موارد دي چې د ولسمشرۍ د ټاکنو مشروعيت تر پوښتنې لاندې راولي.

د افغانستان پر سوله د ټاکنو اغېزې

د جمهوري رياست وياند صديق صديقي د وړې په ۲۳ مه په کابل کې د يو مطبوعاتي کنفرانس پر مهال وويل، چې دا مهال د افغان حکومت لپاره د ولسمشريزو ټاکنو تر سره کېدل لومړيتوب لري.

صديقي وويل: "د افغانستان حكومت د سولې اړوند هڅې بندې كړي دي، اوس مهال د افغانستان د حكومت لپاره د ټاكنو تر سره كېدل لومړيتوب لري". نوموړي زياته كړه، دا تر ټاكنو وروسته جوړېدونكي حكومت پوري اړه لري، چې د سولې بهير تعقيب كړي. د دولت ساز ټيم هڅه خو به داوي چې په هر ډول وي د ټاكنو پايلې په خپله گټه و څرخوي او د پنځو نورو كلونو لپاره د هېواد د چارو واگې په خپل لاس كې وساتي. خو د هېواد روان حالات او تېرو تجربو ته په كتنو سره داسې ښكاري چې را روانې ټاكنې به، نه د دولت ساز ټيم دا ارمان پوره كړي او نه به اولس ته كومه ښه پايله ولري. ټاكنې به دوهم پړاو ته د تگ وروسته، متنازع كېږي او پايله به يې د نوماندو ټكټونو په مينځ كې اختلاف او گډوډي وي. داسې اختلاف چې هېواد به هم د ځان سره د يوه نوي بحران خواته بيايي، هغه هم د نظام د مشروعيت بحران چې د هېواد حالات به ورسره ډېر كړكېچن شي. كه دولت ساز ټيم خپله بريا هم اعلان كړي، نور نوماندان به يې هېڅكله هم ونه مني او نه به هم طالبان د جگړې نه لاس په سر شي.

دا هماغه څه دي چې ولس وړ څخه وېره لري او د ملك خواخوږو په وار، وار ترېنه خبر داري وركړی دی. په ريښتيا هم چې زمونږ د ملك لومړيتوب ټاكنې نه، بلكې سوله ده. كاش موجوده حاكمانو ټاكنو باندې، سولې ته لومړيتوب وركړی وى، اوس به مونږ په دې ملي پروسه كې يو گام وړاندې واى. خو په اوس شرايطو كې چې د طالبانو او امريكا تر منځ خبرې درېدلې دي ولې د دواړو لوريو د خبرو داسې معلومېږي چې بيا ځل به خبرې ډېر زړ پيل شي او افغان حكومت د ټاكنو په تر سراوي ټينگار كوي له وضعیت داسې معلومېږي چې په اوسني خراب امنيتي وضعیت، د پراخو درغليو د شتون آوازې، د نوماندو كانديدانو زيات شمېر او د ټاكنو د كمپسيون ضعيف مديريت هغه څه به وي چې له امله به يې ټاكنې دويم پړاو ته لاړې شي، چې دا بيا د نوي بحران پيل دی چې كېدای شي په مياشتو، مياشتو دوام وكړي. افغان چارواكو ته په كار ده چې د بين الافغاني خبرو اترو د پيل لپاره زمينه برابره كړي او له امريكايانو وغواړي چې په افغانستان كې د تل پاتې سولې راتلو په موخه له طالبانو سره د خبرو لړۍ بيا پيل كړي، طالبانو ته هم په كار ده چې د نوي چانس نه پوره استفاده وكړي له امريكايانو علاوه، افغان حكومت سره هم د خبرو مېز ته كيني تر څو چې په افغانستان كې شته بحران ته پای ټكى كېښودل شي.

جنگ افغانستان از نظر عقلای امریکایی

در حالیکه دو هفته قبل، دونالد ترامپ رئیس جمهور امریکا، با یک تویت ناگهانی خودش روند ده ماهه ۹ دور مذاکرات میان امریکا و طالبان را متوقف ساخت، عقلای جامعه امریکا چه در گذشته و چه هم حالا، نقش امریکا در افغانستان را پایان یافته تلقی نموده و از آن به عنوان شکست یاد می نمایند. به سلسله این شهادت ها، آقای ستیفن والت؛ استاد روابط بین الملل در پوهنتون هاروارد اخیراً مقاله ای را در مجله فارین پالیسی تحت عنوان: "باید پذیرفت؛ ما جنگ افغانستان را باختیم"^۱ به نشر رسانیده که برای همه؛ به شمول امریکاییها قابل تأمل می باشد. به همین خاطر، تحلیل هفته را به تجزیه و تحلیل این مقاله اختصاص داده ایم تا مجال تفکری باشد برای تمام آنانی که دیپلماسی و گفتگو را قربانی تشدد و جنگ می سازند و هنوز هم فکر می کنند، معضله افغانستان راه حل نظامی دارد.

ما جنگ افغانستان را باختیم!

آقای ستیفن والت؛ نویسنده مقاله نوشته اش را با این مقدمه آغاز می نماید که بعد از ۱۸ سال جنگ، مصرف صد ها میلیارد دلار، و کشته شدن هزاران تن از عساکر، امریکا پیروز جنگ افغانستان نیست و باید هر چه عاجل به این جنگ پایان دهد. ستیفن اما می افزاید که این شکست به معنی شکست اردوی امریکا نیست بلکه به معنی اینست که امریکا نه توانست ملت سازی نموده و دولت مقتدری (در کابل) بسازد تا کنترل شرایط را بعد از خروج عساکر امریکایی به عهده گیرد. وی می گوید که علت این شکست بسیار ساده است و آن اینکه: "سرنوشت افغانستان توسط خارجی های که از هزاران مایل دور به این کشور آمده اند، تعیین شده نمی تواند". ستیفن در این باور خود تنها نیست، کسانی

¹ We Lost the War in Afghanistan. Get Over It - <https://foreignpolicy.com/2019/09/11/we-lost-the-war-in-afghanistan-get-over-it/>

زیادی، هم در داخل حکومت امریکا و هم صاحب نظرانی در بیرون از حکومت، از سال ها به این طرف باورمند به پیروزی در جنگ افغانستان نیستند و می خواهند طویل ترین جنگ تاریخ امریکا به زودی خاتمه یابد.

چرا جنگ در افغانستان به درازا کشید؟

اینکه چرا جنگ در افغانستان به درازا کشید علت های گوناگونی دارد؛ از آن جمله ستیفن به مقاومت ۱۸ ساله طالبان، فساد کشنده و گسترده در ارا کین و ادارات دولتی، تلفات سنگین ملکی، نه پذیرفتن شکست و اصرار برای پیروزی در میدان جنگ توسط جنرالان امریکایی، و راپور های غیر واقعی از میدان جنگ توسط این جنرال های به رؤسای جمهور آن کشور، اشاره کرده است.

شکست طالبان در سال ۲۰۰۱ شکست مؤقت بود و این گروه به زودی دوباره سر بلند کرده و منسجم گردید. طالبان توانستند با پاکستان کنار آمده و آنجا پناه گاهای امنی برای خود بسازند. پاکستان هم برای حمایت مخفیانه از طالبان دلایل خود را داشت، و تا هنوز هم به همان دلایل اتکاء دارد. امریکا نتوانست پاکستان را به عدم حمایت از طالبان قناعت دهد. در طول ۱۸ سال مقاومت، طالبان به یک گروه کار کشته تبدیل گشته و امروز بیشتر از هر زمان دیگر تجربه کار و قوی هستند. در مقابل، به علت فساد گسترده، نیروهای امنیتی افغانستان انسجام قوی نداشته و هنوز هم متکی به کمک مالی و تخنیکی امریکا می باشند.

به باور ستیفن و با در نظر داشت وضعیت ناگوار حکومتداری موجود در افغانستان، سرازیر شدن میلیارد ها دالر امریکایی، و مصرف آن بدون موجودیت میکانیزیم منظم، باعث فساد گسترده و فرسوده شدن تمامی ادارات دولتی افغانستان گردید. فساد باعث گردید که افغانستان نتواند صاحب استخبارات منظم و قوی گردد، و اردوی افغانستان نتواند در طول ۱۸ سال گذشته به یک اردوی مقتدر تبدیل گردد. به همین علت، طالبان می توانند در تمامی شهر های افغانستان عملیات گسترده انجام دهند و نیروی های امنیتی افغان نتواند جلو آن را بگیرد.

در پهلوی اینکه مقاومت طالبان با گذشت هر روز منظم و منسجم می گردید و فساد، اختلاس و دزدی توسط اراکین نظامی و ملکی دولت، بنیاد های یک دولت مقتدر را سست می کرد، تلفات زیان بار ملکی توسط نیروی های امریکایی، عملیات شبانه و تجاوز به حریم خصوصی افغانها، باعث گردید مدعای طالبان را قوی ساخته و جنگجویان تازه دم را وارد افغانستان سازد. در جامعه مذهبی، سنتی و متکی به رشته های خونی، مثل افغانستان، تلفات ملکی خطرات زیان باری با خود خواهد داشت. زمانی، جنرال مک کریستل (فرمانده کل نیروی های امریکایی و ناتو بین سال های ۲۰۰۹ - ۲۰۱۰ در افغانستان) گفته بود که وقتی از جمله ده تن جنگوی طالب دو تن آن را می کشیم فکر می کنیم هشت تن دیگر باقی مانده است، ولی واقعیت این است که تعداد آنها به ۱۲ تن و حتی ۲۰ تن افزایش می یابد. علت اش این است که هر یکی از کسانی را که ما می کشیم برادر، پسر، و پدر دارد که اینها برای انتقام عزیزان خویش به صفوف طالبان می روند. وقتی داستان کشته شدن طالبان ازین قرار باشد داستان کشته شدن افراد ملکی به مراتب نتایج ناگواری برای امریکا و حتی اردوی ملی افغانستان داشته است.

واقعیت های که در فوق به آن اشاره گردید، به خصوص بعد از سال های ۲۰۰۸، نتوانست جریان پالیسی های نظامی امریکا را تغییر دهد. امریکا هنوز هم به ادامه جنگ تأکید می کرد. امریکا برای پافشاری روی پالیسی نظامی دلائلی داشت. به باور ستیفن؛ از یک طرف امریکا کشور قدرتمندی است که می تواند برای سال ها به جنگ ادامه دهد و ازین ناحیه صدمه نبیند، و از سوی هم جنرال های نظامی نمی خواستند شکست را بپذیرند و تعداد زیادی ازین جنرالان به جای اینکه واقعیت های موجود را بازگو نمایند، به رؤسای جمهور وعده پیروزی می دادند. همه اینها و فشار لابی گران جنگ پسند، مثل مشاور اسبق امنیت ملی - جان بولتن، باعث گردید تا امریکا نتواند از رویکرد نظامی به دیپلماسی گفتگو مراجعه نماید.

وضعیت افغانستان در فردای خروج امریکا ازین کشور چگونه خواهد بود؟

حال که دولتمردان ملکی و قوماندانان نظامی امریکا به این باور هستند که جنگ در افغانستان باید خاتمه یابد، در مورد وضعیت پس از خاتمه این جنگ و خروج نیروی های امریکا هم نظریات مختلفی وجود دارد.

دولتمردان امریکایی می گویند که بعد از خروج امریکا هر بحرانی که باقی می ماند مشکل خود افغان ها خواهد بود و باید خود ایشان به آن خاتمه دهند. اما تحلیلگران بیرون از حکومت امریکا و بعضی از منسوبین اسبق اردوی امریکا به این باور هستند که امریکا می خواهد با خروج نیروهای امریکایی، از درگیری مستقیم، که خسارات مالی و جانی دارد، شانه خالی کند، و مسئولیت تنظیم و اداره عواقب جنگ ۱۸ ساله را به افغان ها واگذار نماید. همان طوریکه امریکا توانست در سال ۱۹۷۳ در نتیجه معاهده پاریس، عساکر خود را از جنگ در ویتنام بیرون نموده و بدون اینکه مسئولیت بهبود وضعیت ناگوار ویتنام را به عهده گیرند آن جا را ترک کردند. تحلیلگران بیرون از حکومت امریکا هم وضعیت افغانستان بعد از خروج نیروی های امریکایی را به وضعیت ویتنام مشابهت می دهند.

وضعیت افغانستان بعد از خروج امریکا هر طوری باشد نمی تواند ضرورت خاتمه دادن به این جنگ را برای امریکا از بین ببرد. جنگ افغانستان از طویل ترین آنها در تاریخ امریکا است، مصارف اقتصادی و تلفات انسانی این جنگ برای سال های طویل دیگر برای امریکا قابل پذیرش نه خواهد بود. شرایط منطوقی هم دیگر آن شرایط سال های ۲۰۰۱ نیست. روسیه، چین، ایران و حتی پاکستان می تواند افغانستان را برای امریکا به یک باتلاق خطرناک مبدل سازد. از سوی دیگر، به باور اندریو - استاد روابط بین الملل دانشگاه بوستون امریکا، دولتمردان امریکایی به این باور هستند که دیگر ضرورت توجه بیشتر به خطرات روز افزون اقتصادی و نظامی روسیه و چین در منطقه است، به همین علت باید درگیری در افغانستان به حد اقل آن کاهش داده شود.^۲ به طور خلاص؛ در صورت که خاتمه جنگ برای امریکا ضرورت اجتناب ناپذیر باشد، مسئولیت افغان ها، چه طالبان و چه هم دولتمردان، است تا افغانستان را از تبدیل شدن به ویتنام دوم و اضمحلال کامل نظام و تأسیسات عامه امنیتی و ملکی نجات دهند. و این ممکن نیست جز اینکه طالبان و دولتمردان افغانستان با هم کنار بیایند و به عوض تلاش برای مقاصد گروهی و فردی کوچک به فکر حفاظت از تأسیسات نظامی و ملکی عام المنفعه افغانستان شوند.

^۲ - https://enewspaper.latimes.com/infinity/article_share.aspx?guid=04b03674-82c5-4ab9-bc27-bc92c199faef

نتیجه گیری

بعد از ۱۸ سال جنگ و بی امنیتی در افغانستان، امریکا به این باور رسیده است که قبل از گیر ماندن در یک باتلاق کشنده جنگ، باید از افغانستان بیرون رود و به حضور نظامی خود پایان بخشد. تحلیلگران امریکایی هر چند از وضعیت نامعلوم افغانستان بعد از خروج عساکر امریکایی اظهار نگرانی می کنند ولی این نگرانی شان باعث نمی گردد تا به باور شان در مورد شکست امریکا درین جنگ و ضرورت بیرون شدن امریکا از افغانستان صدمه رسد. درین حالت، لازم است افغانها از تجارب کشور های جهان چون ویتنام و از تجارب تلخ جنگ های داخلی بعد از سقوط رژیم کمونیستی در افغانستان درس عبرت بگیرند. دولتمردان افغانستان باید بدانند که دیر یا زود امریکا افغانستان را ترک خواهد کرد و جز قربانی برای رسیدن به صلح راهی دیگری برای نجات افغانستان وجود ندارد. طالبان نیز باید درک کنند که شرایط امروزی کشور با دهه ۹۰ فرق زیاد دارد. پافشاری روی خواسته های که مورد پذیرش جامعه افغانی و نسل امروزی نباشد باعث ناکامی این گروه روی میز مذاکرات خواهد گردید. بناً برای رسیدن به صلح و نجات افغانستان راهی جز قبول یک دیگر و گذشتن از خواست های گروهی و حزبی وجود ندارد.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com - csrskabul@gmail.com

وبسایت: www.csrs.com -- www.csrs.af

شماره تماس دفتر: (+93) 202564049 - (+93) 784089590 (0)

لطفا نظریات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.